

Man gik derefter til:

Første Behandling af Forslag til Rigsdagsbeslutning i Anledning af en under 31. Maj 1930 i Ankara (Angora) afsluttet Boscettelses-, Handels- og Skibsfartstraktat mellem Danmark og Tyrkiet med dertil hørende Slutprotokol.

(Forslaget til Rigsdagsbeslutning findes i Tillæg A. Sp. 4569).

Formanden: Jeg gør opmærksom paa, at der ikke fra min Side vil være noget til Hinder for, at de to følgende Sager paa Dagsordenen omtales under denne Sags Behandling.

Sagen sattes til Forhandling.

Udenrigsministeren (P. Munch): De tre Forslag til Handelstraktater, som nu foreligger til Behandling i det høje Ting, er af væsentlig samme Karakter som de andre Handelstraktater, man i de senere Aar har afsluttet her i Danmark. Selve Indholdet af dem er der redegjort for, og ligeledes for Forhistorien, i de til Forslagene knyttede Motiver, saa jeg behøver ikke at gaa nærmere ind derpaa. Jeg skal kun understrege, at for alle de tre Landes Vedkommende gælder det, at de hører til den Gruppe af Stater, hvor der for Tiden med store Anstrengelser skabes meget nyt, og at Erfaringerne viser, at saadanne Steder er der for Lande, som industrimæssigt og med Hensyn til Størrelse og økonomisk Indflydelse i Verden staar paa en noget lignende Maade som Danmark, særlige Betingelser for at komme frem. Der er i den Art Lande tidt en vis Bekymring ved at aabne alt for meget Raaderum for de store Stater, og derfor er et Land som Danmark for saa vidt gunstigere stillet. Det gælder med Hensyn til Tilførsel til Landene, og det gælder ikke mindst med Hensyn til alle Arter af Ingeniørarbejde, som store danske Firmaer eller danske Ingeniører sammen med andre tager Del i. Og navnlig i de to af Staterne, i Lithauen og i Tyrkiet, har man allerede opnaaet en meget betydelig dansk Virksomhed, baade under Form af Udførsel dertil og under Form af Arbejde, udøvet under Ledelse af Danske og med Deltagelse af danske Firmaer. Det har derfor adskillig Interesse, at vort handelsstraktatmæssige Forhold til de paagældende Stater ordnes, og det er nu lykkedes efter en Række Forhandlinger.

Principperne, der ligger til Grund, er

de sædvanlige: først og fremmest det Mestbegunstigelsesprincip, hvorom vi har talt saa meget i den sidste Tid herhjemme. Kun et Par Ting er der maaske Grund til at gøre opmærksom paa. Den ene er den, at der i Traktaten med Tyrkiet paa forskellige Punkter er taget større Forbehold, udvist noget mere Forsigtighed end sædvanlig. Dette skyldes ikke Ønsker fra dansk Side, men Ønsker fra tyrkisk Side, fordi det efter de Principper, Tyrkerne har fulgt³ under andre Handelstraktatforhandlinger, er nødvendigt for dem at udvise en saadan Forsigtighed for ikke at skabe en Ordning, som kommer paa tværs af det, de er vant til at slutte Aftale om.

Det andet Punkt, der er Grund til at nævne, er, at der i Aftalen med Bolivia findes en Bestemmelse, som ellers ikke forekommer i de Handelstraktater, vi har afsluttet. Det er et nyt Forbehold. Ved Siden af de sædvanlige Forbehold, som man altid plejer at tage, er der her indføjet et Forbehold, som siger, at man ikke uden videre faar Ret til de Begunstigelser, der flyder af flersidede Traktater, som har den Karakter, man plejer at betegne med Ordet international, nemlig for saa vidt den Stat, det drejer sig om, ikke selv har sluttet sig til en saadan international Konvention. Det er en Bestemmelse, om hvilken der indenfor den Gruppe af Stater, som plejer at føre nogenlunde fælles Politik paa dette Omraade og træde i indbyrdes Forhandling derom, er nogen Uenighed. Man ser lidt forskelligt paa, om det er hensigtsmæssigt at tage et saadant Forbehold eller ikke, og i al Almindelighed har vi derfor fra dansk Side været tilbageholdende med Hensyn til at føje en saadan Bestemmelse ind. Vi har ønsket, at hele dette Spørgsmaal skulde afklares mere, førend det indgik som et nogenlunde almindeligt Princip i vor Handelstraktatordning, og jeg anser det for tvivlsomt, om det overhovedet vil være hensigtsmæssigt at faa det til at indgaa som et almindeligt Led deri; i hvert Fald maatte man først være klar over, at man i den Henseende var i Forstaaelse med andre, som vi ellers sædvanlig samarbejder med. Men den Tvivl og den Usikkerhed, der paa dette Punkt er kommet frem mellem Staterne, stammer fra Tiden efter Afslutningen af Forhandlingerne med Bolivia, og paa det Tidspunkt, da vi traf Aftalen med Bolivia — denne Stat lagde megen Vægt paa det nævnte Forbehold —, naarede vi ikke nogen Betænkelse ved at gaa med til det. Det er klart, at dette Forbehold ikke forrykker den almindelige